

de Vogelvrienden Krimpen

Onze Vogels

Maandblad van de Nederlandse bond van vogelliefhebbers | 71^e jaargang

Nummer 1 | januari 2010

Onder andere in dit nummer:

- 6 – Standaard grasparkieten, het hele jaar door.
- 18 – Mijn kweek met de pagode spreeuw - *Sturnus pagodarum*
- 27 – Week van een Keurmeester

13

43

VOGELS IN DE KUNST

Hedendaagse kunst in oud Raadhuis

Galerie Het Raadhuis is gevestigd in een monumentaal Amsterdams Schoolpand uit 1930. Wat ooit het oude Raadhuis van het historische dorp Eenrum was, biedt nu een unieke expositieruimte voor hedendaagse kunst. Eenrum ligt op het prachtige Groninger Hogeland, in de directe nabijheid van de Waddenkust en het Lauwersmeer, een uniek vogelgebied dat jaarlijks veel vogel- en natuurliefhebbers trekt.

Aan de thema expositie VOGELS doen 13 bekende schilders en beeldhouwers uit binnen- en buitenland mee. Het resultaat is een prachtige, veelzijdige expositie die een goed beeld geeft van de hedendaagse figuratieve vogelschilders en -beeldhouwers. De feestelijke opening wordt verricht door een bekende vogelliefhebber.

Opening nieuwe expositie zondag 4 april 2010 om 14.00 uur

Wellicht een goede tip voor een leuke en leerzame dag is het feit dat Galerie het Raadhuis ook een workshop vogels schilderen organiseert en wel op vrijdag 2 april 2010. Onder deskundige leiding van kunstenaars/docenten Antje Sonnenschein en Theo Onnes kunt u zelf aan de slag. De bekende vogelschilder Robin 'd Arcy Shillcock is ook de hele dag aanwezig om uitleg en aanwijzingen te geven.

Een workshop Schilderen kost € 60,- inclusief materialen, koffie/thee en een heerlijke lunch.

Een workshop begint om 9.45 uur en duurt tot 16:00 uur.

Meedoen aan een workshop? U kunt zich aanmelden door een e-mail te sturen naar kunst@galeriehetraadhuis.nl of -telefonisch via 0595 - 497 002. Aanmelden is mogelijk tot uiterlijk 1 week van tevoren.

In de directe omgeving van Galerie het Raadhuis zijn diverse restaurants en bijzondere overnachtingsmogelijkheden. Zo kunt u uw workshop goed combineren met een

weekendje op het karakteristieke Groninger Hogeland. Eenrum ligt in de directe nabijheid van de Waddenkust en het Lauwersmeergebied, 2 prachtige vogelgebieden.

Alle informatie is te bekomen bij:
Galerie Het Raadhuis
Raadhuisstraat 17
9967 RA Eenrum
www.galeriehetraadhuis.nl

jongen na 5 dagen

Klasse: Aves (vogels)
 Orde: Passeriformes (zangvogels)
 Familie: Fringillidae (vinkachtigen)
 Geslacht: Carduelis
 Soort: Carduelis xanthogastra (Du Bus de Gisignies – 1855)

Ondersoorten:
 • Carduelis xanthogastra xanthogastra
 • Carduelis xanthogastra stejnegeri (iets groter)
 Engels: Yellow-bellied Siskin
 Duits: Gelbbauchzeisig

Inleiding

Na een drietal jaren met succes met kapoetsensijzen gekweekt te hebben, kreeg ik in 2007 zin om me eens te gaan toeleppen op een andere soort binnen de Amerikaanse sijzenfamilie. Zo kon ik midden datzelfde jaar van een bevriend kweker in Nederland twee koppeltjes jonge geelbuiksijzen kopen. Aangezien de geelbuiksijzen omschreven staat als een sijz waarmee, mits goede verzorging, zeker te kweken valt, heb ik niet lang getwijfeld over de aankoop.

Beschrijving

De lengte van de geelbuiksijzen bedraagt 10 tot 11,50 cm. Hij is daarmee iets groter dan de kapoetsensijzen en de Yarrellsijzen, doch kleiner dan bijvoorbeeld de zwarte sijzen. Man en pop zijn duidelijk van elkaar te onderscheiden. De foto's hieronder geven u een summier beeld van het uiterlijk van de beide geslachten.

kweekkoppel man

kweekkoppel pop

De kleuren bij jonge vogels zijn vrij gelijkwaardig aan deze van de pop. Zwarte stippen op de kop kort na het uitvliegen, wijzen er op dat het om een man gaat. De geelbuiksijzen heeft zoals bij de meeste sijzen een melodieuze lied, aangenaam om te horen maar niet erg gevarieerd. Het is een rustige vogel die heel trouw kan worden aan zijn verzorger. Zo was ik bij nestcontrole bijna verplicht om het popje handmatig van het nestje te halen. Bij het terughangen van het nestje nam ze onmiddellijk haar plaats weer in.

Biotoop

De geelbuiksijzen komt voor in het noordelijke en centrale gedeelte van Zuid-Amerika. In bepaalde streken is hij vrij talrijk aanwezig. Door de in het verleden extreem hoge vogelvangst is deze sijzen in bepaalde gebieden vrij schaars geworden. Je vindt deze tropische sijzen terug aan de randen van wouden, op open plekken in wouden en in weidelandschappen, merendeels gelegen op 1400 m tot 2000 m hoogte. Je vindt ze

in paren of in kleine groepen tot ongeveer dertig vogels. Af en toe zijn ze in het gezelschap van de zwarte sijzen terug te vinden. De geelbuiksijzen doet zich te goede aan allerlei zaden van planten, bomen en struiken. De geelbuiksijzen is geen trekvogel. Dit betekent niet dat hij zijn woongebied occasioneel niet kan verplaatsen naar een andere nabijgelegen locatie, waar bijvoorbeeld het voedselaanbod groter is.

Kweekverslag 2008

Tot begin januari zaten de twee koppeltjes samen in een vluchtje van 100(B) x 100(H) x 50(D). Dit vluchtje staat in een onverwarmde kweekruimte waar de temperatuur echter nooit beneden de 12°C daalt. In dezelfde ruimte staan een beperkt aantal kweekboxen van 80(B)x50(H)x40(D), waarin tijdens de kweekperiode al mijn koppeltjes worden gehuisvest.

Bij het samenstellen van de koppeltjes heb ik me laten leiden door één popje dat uitdrukkelijk toenadering zocht tot een bepaalde man. Die heb ik dan maar begin januari bij elkaar gestoken. Zoals je later in het artikel wel zal lezen, bleek dit een verstandige beslissing. Het andere koppeltje werd op hetzelfde moment in een andere kweekbox geplaatst.

Daar er binnen gekweekt wordt, is een goede verlichting mijn inziens uitermate belangrijk. Het is niet alleen noodzakelijk voor dit type sijzen, het zorgt ook, doordat bijna boven elke box een TL-lamp hangt, voor een bijkomende verwarming in de relatief kleine ruimte. De verlichting wordt vanaf half december van 11 uren per dag

stelselmatig opgedreven naar 15 uren per dag. Wanneer ik aan 13 uren per dag gekomen ben en de man en pop zoeken toenadering tot elkaar, hang ik een metalen kanariestijl met nestmatje in de box. Als nestmateriaal wordt wat fijne sisal met watten in een ruifje aan de box gehangen. Dat blijkt meer dan voldoende te zijn om een mooi nestje van te bouwen.

Bij het bij elkaar steken van de man en pop in de kweekbox, houd ik er rekening mee dat het soms wel eens niet kan klikken. Ik kan dan gaas in het midden van de box plaatsen, zodat de vogeltjes verplicht worden het wat rustiger aan te doen. Zodra ze beide weer aan het gaas gaan hangen om elkaar eten te geven, weten we dat het tijd wordt om het tussengaas weer te verwijderen.

Van de twee koppeltjes is er één koppeltje begin februari tot nestelen overgegaan. Het eerste eitje werd gelegd op 12 februari 2008. Het 4de eitje volgde op 15 februari. De eitjes werden geraapt en vanaf het 4de eitje werden de kunststijlen vervangen door de echte eitjes. Op dat moment heb ik het popje alle rust gegund en het tussengaas weer geplaatst tussen de man en pop. Dit zou echter niet nodig zijn, doch ik had het jaar ervoor narigheid ondervonden met de kapoetsensijzen en ik wou dit met de geelbuksijzen vermijden. Al met al had ik er goede hoop op en dit bleek niet ongegrond. Op 28 februari kwam het eerste jong uit het ei gekropen. De drie andere vogeltjes volgden de dag er op. Ik had dus vier jongen van het koppeltje dat ik bewust samen gestoken had. Ik vond dit toch een succes en was heel tevreden.

4 eitjes

Daar de man afgezonderd zat, werden de jongen enkel door de pop gevoerd. Dit ging prima. De jongen groeiden op en op 18 maart vlogen ze uit.

jongen 18 dagen oud

pop en jong na 19 dagen - net uitgevlogen

Aangezien alles vlot verliep heb ik de man er niet bijgelaten, iets wat ik normaal wel doe. Misschien waren we toch niet al te zeker ... Na een drietal weken heb ik de vier jongen uitgevangen en in het vluchtje gestoken waar de vier aangekochte geelbuksijzen tot begin januari in gehuisvest waren. Het tussengaas werd verwijderd en de man mocht weer op jacht gaan.

jong 37 dagen oud

Ditzelfde popje begon op 1 april in een nieuw nestje opnieuw eitjes te leggen. Er volgden nu niet vier, maar wel vijf eitjes. Op 17 april waren er twee jonge vogeltjes en op 18 april volgden er nog twee. Eén eitje leek niet bevrucht. Op het moment dat ik dit artikel schrijf zitten de vier jongen nog steeds gezond en wel in het nestje. Ik heb tot op heden hetzelfde scenario gevolgd als tijdens de eerste ronde.

Alle vogeltjes werden na zes dagen geringd met ringmaat 2,5 mm. De ringetjes werden net zoals bij mijn kapoetsensijzen afgeplakt met tape. Na een dag heb ik bij een nestcontrole gekeken of de ringetjes nog aan de pootjes zaten en dit bleek het geval te zijn. Ik kan nu reeds stellen dat de jongen uit de eerste ronde vier mannen zullen worden. De zwarte plekjes op de kop verklikken dit duidelijk. Ik hoop dus dat er in de tweede ronde toch ook wat poppen bij zullen zijn. Het is toch plezieriger ook het andere geslacht eens te zien opgroeien. Over het tweede koppeltje kunnen we kort zijn. Daar is niets van terecht gekomen. De man was wel volop aan het fluiten doch de pop vond het waarschijnlijk toch niet zo mooi. Al met al ben ik toch heel tevreden met de acht jonge vogeltjes waarvan reeds vier op stok.

Voeding en verzorging

Het is hier zeker niet mijn bedoeling om commerciële merken op te noemen. Ik ga wel een overzicht geven van de soort voeding en de regelmaat waarmee ik deze aan de vogeltjes geef. In de eerste plaats wordt er elke avond een goede sijzenmengeling gegeven. Op hetzelfde moment wordt ook het drinkwater van al mijn vogeltjes ververst. 's Morgens wordt er een commercieel eivoer verstrekt, gemengd met gekiemd zaad. Wanneer er jongen zijn, wordt er 's avonds wat nieuw eivoer verschaft, doch zonder kiemzaad. In elke box hangt tevens een bakje met pellets voor exoten. Deze pellets worden vooral opgenomen wanneer alle zaden op zijn en wanneer er jongen zijn. Dit laatste was bij de geelbuksijzen iets minder het geval dan bij mijn kapoetsensijzen. Ik zorg er dus eigenlijk voor dat ze verplicht zijn alle zaden op te eten (eigenlijk geef ik ze iets te weinig). Nadien kunnen ze zich verder tegoed doen aan de pellets. Met deze manier van voederen ben ik tot op heden succesvol geweest. Vogeltjes die sterven zijn tot op heden een uitzondering en dit betekent toch dat alles niet zo slecht in elkaar zit. Kuren heb ik tot op heden niet gedaan. Wel reinig ik wekelijks elke lade van de verschillende kweekboxen, ook al zitten er poppen te broeden. Mijn ervaring is dat, indien je dit regelmatig doet, de sijzen gewoon blijven doorbroeden. Hygiëne staat dus bovenaan mijn lijstje met prioriteiten. De bodembedekking bestaat uit fijne houtsnippers. Het stof in de ruimte wordt opgevangen door een luchtzuiveraar. Het zorgt er tevens voor dat de ruimte niet muf ruikt wanneer je er binnentreedt. Een tweede luchtzuiveraar die tevens de vochtigheidsgraad naar +/- 60% brengt, doet ook zijn werk.

Conclusie

Ik mag gerust stellen dat mijn eerste kweek met de geelbuksijzen een aangename ervaring was. Het is steeds een uitdaging te starten met een nieuwe vogelsoort. Ik hoop dan ook met dit artikel andere kwekers aan te zetten het ook eens te proberen met deze Amerikaanse sijzen.

Referenties

- Finches & sparrows (Peter Clement, Alan Harris and John Davis)
- Werkgroep Amerikaanse sijzen (WAS)
- Wikipedia

Werkgroep Amerikaanse Sijzen
www.werkgroepamerikaansesijzen.com

contact persoon;
 A.J.B. Wesselkamp
 Anton.wesselkamp@hvdgm.nl Standaard
 grasparkieten, het hele jaar door. (deel 1)
 Door: Jan Bouwmeester

Standaard grasparkieten, het hele jaar door.

Vandaag op 1 november 2009 kijk ik in mijn voliëre en zie een opaline grijze grasparkiet man opvallend stil zitten. Andere mannetjes dagen hem uit met snavelcontact maar hij reageert niet. Ik besluit de vogel apart te zetten, zodat we zo min mogelijk verspreiding van een eventuele ziekte hebben.

Ik kan de vogel zo pakken, hij doet geen stap opzij. Gelukkig voelt hij niet mager aan. Ik bekijk zijn aarsbevedering en die ziet er schoon uit. Dus waarschijnlijk geen darmstoornis. Ik houd mijn neus even bij zijn snavel en dat ruikt enigszins zuur. De bevedering bij de snavel ziet er wat plakkerig uit. Mogelijk heeft het vogeltje last van een kropziekte, zoals candidiase of trichomoniasis, waarvoor gelukkig goede geneesmiddelen zijn. Het kan echter ook een kwaaltje zijn wat met een beetje rust binnen enkele dagen genezen is en daar gaat natuurlijk mijn voorkeur naar uit. In het kooitje waarin de vogel nu apart zit heb ik schoon voliërezand gedaan, zodat ik de ontlasting kan controleren. Ik geef gewoon drinkwater en zaad en laat hem rustig zitten zodat hij niet door andere vogels gestoord kan worden. Dit geeft de

vogel de meeste kans op natuurlijk herstel. Ik zal de vogel nu hij apart zit regelmatig controleren.

Nu ga ik de voliëre schoonmaken en mijn andere vogels verzorgen. In mijn schuur waar al enkele koppels met jongen zitten en andere op eieren, stofzuig ik iedere dag. In kooi twee zit een koppel op zeven bevruchte eieren, maar wanneer het even stil is hoor ik in het nestblok duidelijk gepiep. In dit nest is dus vanmorgen het eerste jong geboren. Nu is het van belang om niet gelijk naar het jong te gaan kijken, maar deze vogels juist met rust te laten, want op dit moment is de warmte van de pop voor het jong belangrijker dan voedsel. Door deze warmte krijgt het jong een goede kans om snel op te drogen. Over een paar uur kan ik echter gerust even een kijkje nemen.

Br, deze vogel is duidelijk ziek. De bevedering bij de snavel is wat plakkerig en het ruikt daar wat zuur.

Een ander koppel heeft reeds zeven jongen waarvan de oudste al vier weken oud is. Deze zeven jongen heb ik verdeeld over twee nesten, want er is een ander koppel dat op onbezette eieren zit en deze vogels gebruik ik nu als pleegouders. Hopelijk krijgt dit paar in de volgende kweekronde zelf bevruchte eieren, want ik wil ook uit dit koppel graag jongen hebben.

Het is nu avond geworden en ik geef de opaline grijze man toch een vijfdaagse kuur tegen zijn kropproblemen. Ik dien dit toe met een kropnaald. Aan zijn linker kant ga ik de snavel binnen. Horizontaal over zijn luchtpijp heen en dan naar beneden de slokdarm in. Dan druk ik heel langzaam de vloeistof naar binnen en haal de kropnaald er voorzichtig weer uit. De vogel wordt nu weer rustig in zijn kooitje gezet. Ter verduidelijking; bij de meeste vogels kan je medicijnen zo in het drinkwater aan de vogels geven als ze tenminste niet te ziek zijn om te drinken. Bij grasparkieten zou dat ook wel kunnen, maar je bent van hen niet zeker dat zij zullen drinken. Ze slaan gewoon wel eens een paar dagen over met drinken. Om zeker te zijn van de regelmaat van de toediening geef ik de voorkeur aan het gebruik van een kropnaald. Dat gebruik moet dan wel zo precies gaan als ik heb omschreven, want als er per ongeluk vloeistof in de luchtpijp en longen terecht komt dan sterft de vogel.

Ik kijk nog even de zaadbakken na en neem de lege eivoerbakjes mee naar binnen om schoon te maken. Over een uur gaat de verlichting automatisch uit. Ik vermijd altijd om het laatste uur voordat het licht uitgaat nog bij de vogels te komen. Ze moeten ongestoord de nacht in kunnen gaan. Als ik naar mijn jongen in de nestblokken kijk let ik altijd op of ik iets bijzonders zie. Groeit de bevedering gelijkmatig uit? Gaat de voorhoofsbevedering mooi zijwaarts of recht naar achteren? Ook kijk ik af en toe in de snavels of er geen aangekoekt voedsel aan het verhemelte plakt. Is dat het geval, dan verwijder ik dit met een luciferhoutje. Ook kijk ik of de cloaca schoon is en of er geen ontlasting aan de ring en de pootjes zit. Is dat het geval dan maak ik dat ook

Br

even schoon. Het komt ook wel voor dat er een splintertje hout tussen de ring en het pootje zit, dat verwijder ik om te voorkomen dat het pootje afgekneld raakt.

Helaas, na drie dagen is de opaline grijze toch doodgegaan. Ook dit zijn zaken waar de vogelliefhebber mee geconfronteerd wordt. Een van de plezierigste dingen vind ik het bekijken van de jonge vogels die tegen het uitvliegen aan zitten. Je kunt dan vaak al aan de groeirichting van de stoppels en hun lengte, de kwaliteit aflezen. Je ziet de kampioen dan al als het ware voor je. Dit is een beetje de droomwereld van iedere standaard grasparkietenkweker. Maar zover is het natuurlijk nog lang niet. Er kunnen nog allerlei problemen op je pad komen. Zoals jongen die plotseling aangevallen worden of jongen die het vertikken om zelfstandig te gaan eten. Afijn, ik houd u van alle wel en wec op de hoogte. Wordt vervolgd!

Door: Jan Bouwmeester

zojuist geboren en opgedroogd, de andere zes eieren zijn ook duidelijk bezet.

Dit koppel heeft in hun eerste ronde zeven jongen gekregen. Drie daarvan zijn overgelegd naar een ander koppel.

De voorkeur geeft ik aan broedkooien waar het blok binnen is geplaatst. Blokken die buiten aan de kooi hangen kan men er weleens afstoten.

Bij een nest met jongen verschoon ik indien nodig het strooisel.

Deze jongen liggen bij pleegouders. Op deze leeftijd vind ik het al interessant om de groeirichting van de stoppels te bestuderen.

Het houden en kweken van Waterslagers

De waterslager is een van de drie door de COM erkende zangkanarierassen. Naast de Harzer en de timbrado is er de waterslager, het oudste zangkanarieras.

Een stukje historie.

Reizigers uit de 17^e eeuw maken al melding van kanaries die een lied met watertoeren brachten. De liefhebbers waren vooral in het zuiden van de Nederlanden te vinden. Over het hoe en waarom van de eerste waterslagers hangt een nevel. Het was toen al de hobby van de gewone man en van het dagelijkse leven van de gewone man is weinig gedocumenteerd en bewaard gebleven. Wel staat vast dat er eerder werd gesproken van een kanarie met watertoeren in zijn lied dan dat er van Harzers werd gesproken. Hoe het ook zij, in de zeventiende- en achttiende eeuw werden er veel vogels gehouden die men als de voorloper van de waterslager kan beschouwen. Bij de opkomst van de Harzer in de negentiende eeuw raakte de waterslager in veel landen op de achtergrond. Toch is de waterslager nooit helemaal weg geweest en vooral in het westen en zuidwesten van België was hij zeer populair.

Aan het eind van de negentiende eeuw werden er in Vlaanderen de eerste verenigingen voor het kweken van waterslagers opgericht. Deze maatschappijen zoals men ze noemde hebben veel betekend voor de verspreiding en het behoud van de waterslager zoals wij die nu kennen. Deze maatschappijen waren aan het eind van de negentiende eeuw en aan het begin van de twintigste eeuw grote verenigingen met veel leden welke zich allen

hadden toegelegd op het houden en kweken van de waterslager. De wedstrijden werden georganiseerd, zowel plaatselijk als regionaal en er werden grote aantallen vogels ingeschreven. Er was een grote diversiteit aan vogels. Sommige kwekers hadden zich toegelegd op stammen met een prachtig klokkende waterslag, andere kwekers specialiseerden zich op vogels met woeten, soeten en tjonken. Het lied was het lied van de echte slagvogel met als grote voorbeeld de nachtegaal, een inheemse zomergast en broedvogel, zoals we die heden ten dage in Nederland nog kennen.

Kort voor de Eerste Wereldoorlog was de waterslagersport in België dan ook op haar hoogtepunt. Bij het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog werd België echter hard getroffen door de optrekkende Duitse legers en er werden grote veldslagen uitgevochten op Belgisch grondgebied. Vele Belgische families moesten vluchten voor het oorlogsgeweld en het valt te begrijpen dat op een vlucht alleen het hoogst nodige kon worden meegenomen en dat de waterslagers daar niet toe behoorden. Toch schijnen er wel waterslagers meegenomen te zijn naar ondermeer Nederland waar grote groepen Belgische vluchtelingen werden opgevangen.

Een zekere Nieuwenhuysen, die in het plaatje Hintham woonde onder de rook van 's Hertogenbosch, adverteerde al in de

twintiger- en dertigerjaren met waterslagers welke hij van Belgen had gekocht. Toch was in België de waterslagersport een zware slag toegebracht en er waren maar weinig vogels overgebleven toen de Eerste Wereldoorlog was afgelopen. Om het ras toch te behouden werd er een beroep gedaan op de Harzer om zodoende weer over voldoende kweekvogels te kunnen beschikken. Een praktijk die ook vandaag de dag nog wel voorkomt, ook in Nederland. Door kruising met Harzers gaat het typisch pittige geslagen lied echter verloren en krijgt men een vogel die een meer rollend lied brengt, waar wel echt veel wateraccent op kan zitten. Vanaf die tijd prefereren de liefhebbers in België dat lied, in plaats van het geslagen lied van de oorspronkelijke waterslager.

In Nederland was de waterslager echter vrijwel onbekend. Wel werden er in de jaren tussen de beide wereldoorlogen grote aantallen Harzers gekweekt, een zangkanarieras dat door de Duitse vogelhandelaars in Nederland was geïntroduceerd en daar aan een geweldige opmars was begonnen. In de grote steden Amsterdam, Rotterdam en Utrecht bestonden soms wel zes of zeven kanarieverenigingen met vrijwel uitsluitend Harzerkwekers. Wedstrijden met 600 of meer Harzers waren geen uitzondering. Toch was het niet uitsluitend de Harzer zoals wij die nu kennen die gebracht werd. Er bestonden ook zogenaamde waterstammen. Vogels

die als hoofdtoer de waterrol brachten en waterkloeken i.p.v. gewone kloeken. Een zekere Buis uit Den Haag was bekend om zijn waterstammen zoals dat toen genoemd werd. Maar ook een politierechercheur uit Den Haag, Van Woezik, was een groot liefhebber van Harzers met watertoeren. Toen er dan ook begin dertigerjaren een demonstratie-inzending van waterslagers uit België op de wedstrijd van Den Haag werd ingezonden, viel de heer Van Woezik als een blok voor deze vogels. Hij moest en zou samen met nog een aantal kwekers deze vogels in bezit krijgen.

Via de Waterslagerbond in Vlaanderen en de heer Peleman, een bekende Belgische keurmeester en kweker, kwam er contact met Nederlandse liefhebbers in de persoon van de heer Van Woezik en werden de eerste waterslagers aangeschaft. Aanvankelijk was er vooral bij de overige Harzerkwekers grote scepsis en mochten de eerste ingezonden waterslagers niet in een en dezelfde ruimte worden opgesteld

samen met de Harzers, bang als men was dat de Harzers iets van het lied van de Waterslager zouden overnemen. Dat die angst niet ongegrond was zullen we later nog wel zien. Van Woezik die al Harzerkeurmeester was, was niet tevreden om alleen maar kweker van waterslagers te zijn. Samen met de heer Gerrits uit Den Haag werd hij een van de eerste Nederlandse keurmeesters voor waterslagers.

Na deze wat moeizame start begon na de Tweede Wereldoorlog de opmars van de waterslager. Vooral in de zestiger- en zeventigerjaren was de waterslager zeer populair. Eind jaren zeventig is de waterslager in Nederland de Harzer voorbijgestreefd in populariteit. Toch is sinds het eind van de jaren negentig het aantal actieve waterslagerkwekers gestaag aan het teruglopen. Dat is jammer want de waterslager is een fijne zanger met een afwisselend lied. De kwaliteit van de zang staat op een hoog niveau en de kweek is niet al te moeilijk. Wel is er veel inspanning en tijd nodig om de jonge vogels op

zang te brengen en klaar te maken voor de wedstrijden, maar dat leidt wel tot het ontstaan van een sterke band met je vogels. Dat is wat de waterslagersport onderscheidt van de andere vogelsporten. Je bent toch ongeveer drie a vier maanden intensief bezig met je vogels en dat past wel weer bij de huidige belevingswereld van de mens waarin men toch een soort van persoonlijke band met het huisdier wil hebben. Daarnaast speelt onbekend maakt onbemind ook een rol. Op de shows kom je bijna geen waterslagers tegen en de meeste clubs schrikken ook terug voor het vragen van waterslagers op een show vanwege de onbekendheid hoe met de waterslager om te gaan als wedstrijdvogel.

Aan die onbekendheid willen we iets doen. Dit artikel is een eerste stap in die richting.

Wordt vervolgd!

Jan de Bruine

Zelf keurmeester worden (13)

Toen wij op een zaterdagmiddag in Soest de aldaar door ons gekeurde vogels bespraken, merkte één van ons, toen hem door de docent werd gevraagd wat hij van de vogel vond, op dat 'het wel een mooi vogeltje was'.

De docent kromp ineen. "Nee! Dat mag je niet zeggen! Nooit!" Na de praktijkdagen in Veenedaal (zebravinken), Elst (gouldamadines), Rosmalen (Europese cultuurvogels) en de bijzittingen, ben ik die uitbarsting gaan begrijpen. Als wij gaan keuren laten we ons gevoel thuis. Natuurlijk, we keuren met gevoel en als het kan of helpt zien wij iets door de vingers. Maar dat gevoel mag niet overheersen, want het is subjectief. Wat de een mooi vogeltje vindt, kan de ander een doorn in het oog zijn. Vogels keuren doen we aan de hand van de standaard en de aan de verschillende rubrieken en schalen gekoppelde puntenwaardering. De gedachte daarachter is dat een vogel in Uithulzemeeden precies zo gekeurd wordt als in Vaals. Een vogel die in Noord-Groningen 91 punten krijgt en vervolgens per expressie naar Zuid-Limburg wordt gebracht om gekeurd te worden, moet ook daar 91 punten krijgen. Dan werkt het systeem. De praktijk is weerbarstiger. Wanneer wij, aspirant keurmeesters, tijdens lessen praktijkdagen vogels keuren, dan zit daar wel eens een puntje verschil (of twee, of drie) tussen. Dat kunt u als inzender op een tentoonstelling niet hebben. Niet dat het nooit gebeurt, maar dat moet een uitzondering zijn en als het keursys-

teem goed wordt toegepast, blijft zoiets een uitzondering. Ik kom op dit verhaal omdat ik er in Rosmalen een paar keer flink naast zat. Wanneer ik de 21 gekeurde Europese cultuurvogels voor mijn praktijktentamen had moeten keuren, zou ik zijn gezakt. Thuis heb ik de gecorrigeerde keurbriefjes keer op keer bekeken. In eerste instantie vond ik de beoordeling te streng. Nou goed, dan zat ik er eens een keer een puntje naast bij kleur en dan dat tweede foutje, bij tekening. Ach. Als de maximale score een tien zou zijn, dan zijn twee fouten op een keurbriefje nog altijd een acht of een zeven plus. Toch? Nee! Nooit! Want die twee fouten kosten de vogel evenzoveel punten en daardoor wordt een prima vogel van 91 punten, ineens een gewone vogel van 89 punten en daarmee ondergewaardeerd. Alleen omdat de keurmeester zijn lesje niet heeft geleerd en al struikelt over een wildkleur groenling en een wildkleur kleine putter. "Hier heb je nog heel wat werk aan", (drie uitroeptekens). Overigens zijn wij in Apeldoorn alle zes voor ons praktijktentamen geslaagd (we zijn tweedejaars!), maar daarover de volgende keer meer.

(Wordt vervolgd)

De Azul-factor in de kleurkanarie.

Hoe een blauwpastel popje uit de zestiger jaren ineens weer belangrijk werd. De azul-factor is een mutatie die al jarenlang bij de kleurkanarie bestaat en in vele kleuren voorkomt gewild of ongewild? In dit artikel ga ik met u een stapje in het verleden en kijk met u vooruit. Al enkele jaren had ik ergens een artikel klaar liggen over de azul-factor in de kleurkanarie. Hier en daar moest dat nog wat bijgespijkerd worden. In het juni nummer van Onze Vogels zag ik het artikeltje van Piet Wassenaar over de isabel-serie. Dit lezende wist ik dat ik op zoek moest. Het azul-artikeltje moest dan nu toch maar eindelijk eens geplaatst worden. Ik wil voorop stellen dat ik niet ageer tegen het genoemde artikel over de isabel, maar de tekst kan veel vragen bij de liefhebber oproepen, zelfs bij de liefhebber die deze vogelsoort al jaren kweekt. De azul-factor is al lang bekend. De naam azul is uit Spanje afkomstig. De Italianen zeggen *mono melanina* en de Duitsers dobbelt optisch blauw. Drie verschillende namen voor dezelfde verandering van het eumelanine- en/of phaeomelaninebezit. Niets intermediairs maar gewoon een recessieve factor die twee maal aanwezig moet zijn. Graag praat ik u even bij. Deze factor is van groot belang in onze kleurkanariekweek en inmiddels werkzaam op meer plaatsen dan sommigen realiseren en anderen lief is.

Ontstaan.

Waar de azul-factor is ontstaan is nauwelijks meer te achterhalen. Terugkijkend naar de vogels die er vergelijkbaar uitzagen, ga ik terug naar de zestiger jaren. Opeens zag ik daar een blauwpastelvogel. Een pop. De bestreping en de kleur van de pennen waren volledig donker en scherp aanwezig. Pigment goed verdeeld, ietwat kort maar redelijk breed. Geen enkel begin van grijsvleugelkenmerken wat we bij de pastellen in de zwarte groep nagenoeg altijd zagen. Geheel vrij van bruine phaeo, maar dan ook helemaal niets en wel een heel heldere blauwe bijtint. Het dons zilvergrijs. Andere zwartpastellen in die tijd waren zeer bruinig van presentatie en geheel anders. Ik weet zeker dat de heer Wim Spijker, toen een van de grote mijnheren bij de keurmeesters, deze vogel meerdere keren heeft gefotografeerd. Voor zover ik mij kan herinneren heb ik geen vogels met een vergelijkbare kleur meer gekweekt. Met de kennis van nu is dan ook niet zo vreemd. Wij dachten toen alleen vanuit intermediaire mogelijkheden en zeker niet aan een recessieve factor. Er zullen zeker in de loop der jaren vele andere vogels deze typische verschijningsvorm hebben gehad. Bij vogels

waarbij dat ons niet aan staat, maar ook bij vogels waarbij dat ons zeer bevalt. Vanaf begin tachtiger jaren is de kleurkanariesport in de zuidelijke landen zeer sterk in ontwikkeling. De standaard begon meer en meer met die van de noordelijke landen te verschillen. De agaats mozaïeken dienden steeds minder bruine phaeo te bezitten en helderder te worden. Opeens was daar een kweker die zeer heldere vogels had en deze vogels werden zeer gewild. Vogels met phaeo waren geheel niet meer in trek. Eind tachtiger jaren gingen deze vogels naar vele landen in Europa en de agaats werd als basis voor de isabellen gebruikt. Deze heldere agaats mozaïek vogels werden in steeds meer andere vogels ingekruist. In de isabellen, de satinetten, de agaats pastellen enzovoorts. Wij kregen bijvoorbeeld als resultaat fantastisch mooi contrasterende agaats pastel mozaïeken. Een zeer heldere ondergrond en een bijna zwarte bestreping. Heel anders dan een nagenoeg geheel beige grijze vogel met de wat donkerder beige grijze bestreping van toen.

In de loop van de tachtiger jaren was de topaas als nieuwe mutant een gewild kweekitem. Overigens vrij bruin en niet erg contrastrijk. De eerste topaasvogel die naar Nederland kwam werd immers als bruin rood mozaïek pop gekocht. Dat moest dus een mooi donker en vloeiend bruin rood mozaïek vogel zijn, anders werd die niet vanuit Frankrijk naar hier gehaald. Het bleek later een zwart topaas rood mozaïek te zijn. De heldere agaats rood mozaïek werd ook in de topaas ingekweekt en spoedig had men er een juweeltje, vergelijkbaar met de agaatspastel rood mozaïek, bij. Nagenoeg witte ondergrond, zeer contrastrijke bijna zwarte bestreping, scherp wit afgezoomd, vooral op de pennen. De mannen schenen wel snel rood door, maar de poppen bleven wit. Het pigment wel onregelmatig, maar de eerste hadden echt het melanine centraal, wat kenmerkend was voor deze vogel. De hedendaagse topaas heeft het karakter van het centrale melanine geheel verloren.

Wat was er gebeurd in de Azul-vogels?

Uiterlijk toonden deze azul-vogels geen phaeo melanine meer. De bijtint was door het ontbreken van de bruine phaeo melanine duidelijk helderder. Bij de gelen zuiverder geel, bij de rode helderder rood en bij de witte witter. De bestreping was in het geheel wat korter, maar wat zwaarder en scherper contrasterend. Het befje bij de vogels stak wat scherper af. De agaats azul-vogels die phaeo vererfend waren

produceerden soms volledige phaeo agaats azul-vogels. Deze waren nagenoeg helderwitte vogels dus vrij van phaeo. Wel een donskleur en dan natuurlijk de rode ogen. Duidelijk anders dan de agaats satinet-vogel die zwarte ogen heeft en ook zeer licht van bevedering is, zonder melanine uiting.

In de loop van de tachtiger jaren was er in Spanje de onyxmutatie ontstaan. Deze vogels werden overal aan gepaard om de mogelijkheden van de onyx-factor uit te vinden. Later werden de onyx-vogels ook aan de heldere (azul) agaats mozaïeken gepaard. Ook was dat bij mij een van de eerste inkruisingen. Al in het tweede jaar kweekte ik, en naar later bleek ook andere liefhebbers, zwarte vogels met de azul-factor. Daar ik alleen de beste vogels in de kweek inzette, werden deze vogels niet door mij gebruikt. Immers er was bij deze vogels geen sprake van een maximaal pigment bezit. Ofwel geen maximale oxidatie van pigment en bijtint. Deze zwart geel mozaïeken hadden wel een mooi donker pigment, maar de onderkleur van deze vogels was zeer licht door het ontbreken van het bruin. Juist dat ontbreken van bruin trok vele liefhebbers en keurmeesters sterk aan. Immers een zwarte vogel zonder bruin is uniek! De koper van deze vogels speelde direct Nederlands kampioen en de heer Heiler uit Duitsland is gedurende vele jaren met deze zwart azul geel mozaïeken wereldkampioen geworden in de klassieke groep zwart met geel mozaïek. Deze resultaten op de grote shows zorgde voor veel vraag en veel nakweek. Zodanig veel dat heden ten dage deze kleurslag nagenoeg alleen nog in azulvorm wordt geëxposeerd. De azul-vogel maakt geen phaeo melanine aan. Er gebeurt wel degelijk wat met het zwart bezit in de bestreping, want die wordt zwarter, of zeg maar helder zwart, zoals ook de poten zwarter worden. In de mantel van de vogel wordt tussen de bestreping wel de hoeveelheid zwarte eumelanine aangemaakt. In de onderkleur bestaat dus alleen de zwarte eumelanine, niet die van de bestreping of dons dus en de lipochroom kleur.

Nadeel.

Het nadeel is dat ook deze zwart azul-vogels overal zijn ingekruist. In de zwart rood mozaïeken, de zwart witte en ga zo maar door. Wij hebben derhalve kwekers gekregen die de azul-factor in de zwart witte vogels gingen promoten en helemaal in de agaats witte vogels. Zeker een heel mooi kanarie die agaats azul witte. Maar niet meer conform de standaard. De bijtint is veel te licht. De werking van de originele blauw-

factor die met het weinig bruin de mooie zachte grijs blauwachtige tint verzorgde was er niet meer. De staalblauwe bijtint van de zwartwitte kanarie waarvan de bruine phaeo melanine met veel blauwfactor en de intensief factor die fantastische staalblauw intensieve kanarie gaf, was evenmin haalbaar. Ja de vogels hadden geen bruin..... Maar ook geen maximale oxidatie en geen maximaal diepe bijtint.

Liefhebbers haalden op de ene show volle bak en vielen op de andere van tafel. Keurders gaven aan, dat dit of dat mooi, of juist niet mooi was, maar hielden zich soms dus niet aan de standaard. Ook ontstonden de agaatpastel witte in het azul. 'Plaatjes' werkelijk waar. Volledig zwart pigmenttekening op een nagenoeg witte ondergrond. Iets ingekleurd waardoor toch een tikkie anders dan de agaat topaas witte azul-vogel, die echt zwart wit in contrast is. Inmiddels hadden wij deze vogels al lang een naam gegeven en wisten wij dat het mutanten waren. Zoals gezegd meerdere namen waarvan ik in dit artikel de naam azul aanhoudt, omdat die kort en krachtig is en bovendien wel leuk klinkt. De Italiaanse naam is te technisch en de Duitse is gewoon foutief en erg verwarrend met de oude bekende blauwfactor. Wij wisten dus, dat deze vogels mutaties waren, maar we stelden ze nog gewoon tentoon in de klassieke reeks. De vogels werden gekeurd, wonnen vaak, maar niet altijd, omdat er toch nog keurders waren die de standaard bleven hanteren. Vele liefhebbers snapten het niet meer en keerde hun kleur de rug toe.

In België is er een periode bij een van de vogelbonden geweest dat de keurders juist een ietsje bruine phaeo bleven vragen, omdat de vogels dat volgens de genetische samenstelling en standaard moesten hebben.

Begin deze eeuw werd de standaard van de kleurkanarie internationaal meer geüniformeerd. Wij in de noordelijke landen moesten bij de zwarte en bruine kanaries over naar een brede ononderbroken bestreping die maximaal geoxideerd is. Hier en daar bestond nog wat onduidelijkheid over het phaeo bezit tussen de bestreping. Hoe kunnen wij dat bereiken was de vraag. Ik hoorde op een technische dag te België een keurder zeggen dat de kruising met een agaat wel mogelijkheden had. Spoedig zagen we zeer lichte bruine kanaries, nagenoeg tussen bruin en isabel in, zonder phaeo op de shows. En ja hoor, zij behaalden de prijzen. Immers deze vogels hadden geen bruin meer tussen de bestreping, maar het bruin in de bestreping was ook vertrokken. Enkele gesprekken met keur-

meesters binnen het OMJ volgden en de standaard werd snel zodanig aangepast dat er geen misverstand meer kon bestaan over het benodigde maximale phaeo melanine bezit bij de bruine kleurkanarie. Of dat nu in het wit rood, geel, of mozaïek is, maakt niet uit. Bij de intensieve vogels willen wij deze maximale phaeo wel zo veel mogelijk opgenomen zien in de bijtint.

Op het laatste congres van de OMJ zijn de azul-vogels weer besproken. Men heeft daar nogmaals gesteld, dat de zwarte kanarie een maximaal pigmentbezit moet hebben maximaal geoxideerd in pigment en bijtint. Zo donker mogelijk! Een azul-kanarie heeft dat niet! Dus die vogels kunnen daardoor niet winnen, of dat nu bij de mozaïek is of bij de zwart witte, maakt niet uit! Wij als liefhebbers horen daar niet veel over. De duidelijkheid is nu echter wel gesteld.

Wat nu te doen met de Azul?

De azul-factor is heden ten dage om de standaard te benaderen en prijs te winnen een noodzaak in de agaat mozaïek vogels, de isabel mozaïek vogels, de satinetten, de topazen, verschillende pastellen als de agaatpastellen, verschillende opalen, eumo's en ga zo maar door.

De azul-factor is absoluut niet nodig c.q. gewenst in de zwarte reeks en de bruine reeks. Hierbij moet ik wel zeggen dat een zwart topaas niet zonder de azul-factor gekweekt kan worden en bijvoorbeeld een zwartopaal met azul duidelijk beter zal zijn. Wij zitten er wel mee dat een hele grote groep showvogels alleen nog maar voorkomen met de azul-factor en wanneer we het azul eruit halen dat dat sommigen niet mooier zal maken. Bijvoorbeeld bij de agaat en isabel mozaïeken wordt in de standaard gevraagd dat de vogel zo weinig mogelijk phaeo moet laten zien. Nu is dat geen phaeo door de azul-factor. Het verschil is, geen phaeo door selectie (maakt het pigment veel minder zwart) of geen phaeo door een factor azul, met bovendien nog een mooier pigment. Het verschil in jurering is niet haalbaar, dus dient er hier een klasse te zijn waar de liefhebber van weet dat hij in deze klassieke reeks de gemuteerde azul-vogels moet brengen. Het makkelijkst is derhalve, ter verduidelijking aan liefhebbers en keurders, dat in de standaard of de keurtechnische aanwijzing in de toekomst vermeld wordt, of het een klassieke vogel of gemuteerde vogel moet zijn. Laten wij alle kleuren even doornemen;

Toepassing van Azul.

Bij de zwarte klassieke vogels, allemaal klassiek zonder azul. Bij de pastellen kan de

azul-factor de grijsvleugel tekening tegen gaan, maar dat maakt de bijtint wel lichter. Bij de opalen wordt de bestreping harder en duidelijker en blijft naar mijn mening de bevedering beter. De zwart topazen zijn zonder azul veel te bruin en de bestreping met azul is beter zwart.

Voor de zwart azul-vogels kan een aparte klasse worden gevormd; zwart azul. De mutatiecombinaties met azul blijven in de bestaande reeks zonder vermelding azul (topaas en opaal). Mutatiecombinaties worden overigens niet gevraagd en zijn in deze, voor de meesten onder ons, nagenoeg niet herkenbaar.

Bij de bruin klassieke vogels is de azul-factor tegenstrijdig met het gewenste pigment en bruinbezit. Elke afgeleide vogel als opaal, pastel enzovoorts wordt er met de azul-factor niet beter op, dus deze gehele reeks zonder azul.

Voor de bruin azul-vogels kan een aparte klasse worden gevormd; bruin azul. Mutatiecombinaties niet gewenst.

De agaat reeks. De agaat mozaïeken zijn allen azul. De klasse agaat azul v.w.b. de mozaïeken hoeft niet te worden opgenomen daar de standaard voor de klassieke vogel en de azul gelijk zijn. Een agaat azul rode vogel is veel helderder in bijtint. Ik kan niet voorzien of deze kleur van toegevoegde waarde is. Hetzelfde voor de agaat azul geel.

De agaat azul wit nemen in een aparte klasse op in rubriek azul. De agaat opalen zijn al vaak azul. De liefhebber moet zelf maar bepalen of hij een azul in de agaat opaal klasse brengt, ja of nee. De agaat pastellen in het mozaïek zijn allemaal al azul. Deze vogels blijven in de pastelserie gevraagd worden. De liefhebber weet dan dat hij in deze de azul-factor nodig heeft.

Een probleem wordt de agaat pastel azul witte. Een prachtvogel met een nagenoeg witte bijtint en niet de parelgrijze kleur van de originele agaatpastel witte. Het pigment van de azul mooi zwart, helder en compleet. Naar mijn mening zou voor deze mooie verschijning een uitzondering gemaakt moeten worden.

In de groep azul-vogels opnemen de agaatpastel azul witte.

De isabelserie is voor wat betreft de mozaïeken en de witte al azul. De azul-factor in

de gele isabel of de rode isabel maakt de bijtint te licht. Ik denk overigens dat daar best wel mogelijkheden voor de kwekers kunnen liggen (pigment komt beter uit en is makkelijker compleet). Doordat de klas-siek en de azul isabellen (nagenoeg) niet te onderscheiden zijn geen aparte klasse.

De betere isabelpastellen bij de mozaïeken en de witte zijn allen al azul. Isabelopaal wordt internationaal niet gevraagd. Bij een complete pigmentatie (eventueel met behulp van de azul) zal er een duidelijke goed herkenbare vogel zijn. In Zuid Europa is deze wel gevraagd. De isabel satinetten zijn bij de witte en de mozaïeken al azul. Verschil in rood en geel is niet waarneembaar. Bovendien speelt hier het begrip mutatie-combinatie. De topazen zijn op verschillende plaatsen al

besproken. Nagenoeg alle topazen zijn azul. Over de eumo in combinatie met azul heb ik te weinig informatie om u daaromtrent te informeren en pheao in combinatie met azul wordt als eerder vermeld, nagenoeg wit. De combinatie onyx met azul is wel gekweekt maar deze actoren zijn tegenpo-len en derhalve niet gewenst ook al zou de mutatiecombinatie mogen. De combinatie azul met kobalt wordt door vele kwekers op dit moment gevraagd. Ik ben daarop tegen. De zwart azul kobalten zijn duidelijk veel lichter en voldoen dus niet aan de gevraag-de maximale oxidatie.

Om u enig inzicht te geven van het verschil in de kwaliteit van het pigment van een azul-vogel en een vogels met vergelijkbare kwaliteit niet-azul (Is een verervende vogel, waarvan ik een foto van jongen in het nest

bijgevoegd heb. Ook voeg ik voor u een foto van een zwart wit azul bij die enigszins is gemanipuleerd met een extra tikkie blauw. Deze foto is van een Franse vogel. In Frankrijk is een grote groep goede liefhebbers zeer ver met de ontwikkeling van de zwart azul. Zij proberen ook door het zwartbezit van de azul zwarte te maximeren een vogel te verkrijgen die wel aan de standaard zou voldoen.) Ik denk dat de zwart azul vogels een voldoende toevoeging voor ons palet van kleurkanaries is om apart vermeld te worden. Het geeft de liefhebbers en de keurders wel een heleboel extra duidelijkheid. En er is met dit artikel een taboe verdwenen. Die liefhebber kan er zijn of haar voordeel mee doen. Ik hoop het en wens u veel succes.

Constant van Santen.

Biodiversiteit 3

In dit derde bio-artikel wil ik trachten tot een voorlopige afronding te komen. Eerst nog een korte samenvatting van beide voorgaande artikelen.

Biodiversiteit is een naam voor de enorme verscheidenheid aan levensvormen op onze aarde. Vanwege een geconstateerde terugloop is er grote verontrusting ontstaan. Er verdwijnen duidelijk te snel, teveel soorten planten en dieren. De melding dat de kneu als broedvogel verdwenen is, is daarbij van marginale betekenis. Het is verheugend te constateren dat onze overheden vandaag de dag veel belang toekennen aan natuurbeschermende maatregelen en ook dat er volop gewerkt wordt aan de uitvoering van vele 'groene' plannen waarvoor ondanks de huidige financiële crisis middelen beschikbaar zijn. Deze plannen die we aantreffen onder namen als groenvisie, groenbeleid, herstructurering etc. zijn vaak grootschalig van opzet. Ze verwijzen voornamelijk naar een nieuwe inrichting van het buitengebied. De plannemakers zullen in het algemeen zeker voldoende geschoold zijn, maar missen onvermijdelijk de affiniteit met de rijke natuur van enkele decennia geleden. Velen zijn daarvoor eenvoudigweg te laat geboren. Daarom willen ze graag van ouderen vernemen hoe de natuur er toen voorstond. Ook met name hoe het verval, want zo mogen we dat wel noemen, in zijn werk is gegaan.

Onze inbreng

Wij zullen als vogelaars zeker gegevens kunnen verstrekken waarmee bij de uitvoering van de plannen rekening zal worden gehouden. Het gaat hierbij met name om de stoffering van het land-

schap. Waar willen we welke landschapselementen hebben, om het voor onze vogels opnieuw aantrekkelijk te maken. Denk aan bijvoorbeeld de aanleg van gevarieerde graanakkers of natuurlijke akkerranden of de nieuwe aanplant van bomen, heggen en struiken. Nu zijn het uiteraard niet alleen vogels die de natuur uitmaken. Vandaar dat we kiezen voor een bredere opzet.

Lokale bio-monitoring

Om te komen tot een betere en meer gestructureerde aanpak van natuurbeheer kunnen gegevens worden verzameld m.b.t. flora en fauna. Het is niet direct nodig letterlijk alles te gaan inventariseren, maar slechts de opvallende veranderingen te melden, volstaat. Wij vogelaars doen dat uiteraard m.b.t. de vogelstand. De imkers m.b.t. de bijenstand, jagers m.b.t. de wildstand en talloze anderen voor wat hun speciale interesses betreft. Deze door vrijwillige medewerkers geconstateerde veranderingen worden tenminste één keer per jaar bij bijvoorbeeld de milieubtenaar in de gemeente doorgegeven. Daartoe kan een website worden bijgehouden die voor iedereen toegankelijk is. Na verloop van jaren kan er zo een redelijk betrouwbaar lokaal overzicht ontstaan. Vervolgens kunnen dan ook heel gericht aanvullende maatregelen worden genomen.

In mijn gemeente ligt inmiddels het plan bij de lokale politiek, als onderdeel van een beleidsplan gericht op de toekomst. De vraag is nu nog: Wie volgt? Pas als dit op grote schaal wordt toegepast ontstaat een uitgebreid monitorsysteem t.b.v. onze flora en fauna.

Waarnemer W. v.d. Vliet

Tekst: Bertus van der Valk, Foto: Jan Wennekes

Ik kweek zebra vinken alleen maar in de bruinserie. Waarom? Ik vind ze gewoon mooi en daarbij stond de uitdaging mij ook wel aan. Hoe ik eraan begonnen ben zal ik u vertellen. Het is ongeveer 22 jaar geleden dat ik met zebra vinken in contact kwam. Dit gebeurde via mijn broer Piet van der Valk. Hij kweekte toen volop zwartmaskers, maar na een paar shows te hebben afgelopen sprak mij de blackface meer aan. Dat werden dus mijn eerste aankopen bij Harrie Broos in Roosendaal.

Het was best een flink eind rijden. Eenmaal gearriveerd vroeg Harrie mij onder het genot van een kop koffie waar ik woonde. Ik zei dat ik in Wateringen woonde, waarop hij mij vroeg waarom ik dan bij hem kwam, want in Wateringen woont Martin Verkade en die heeft honderden zebra vinken. Dat wist ik wel, maar u weet het hè, alles wat je van ver haalt is immers beter! Ik heb een paar vogels bij Harrie gekocht en de dag daarop zat ik bij Martin Verkade op zolder te praten over de vererving. Dat viel me niet mee, ik bleef maar vragen stellen over split vogels, dominant autosomaal, genen en noem maar op, totdat ik aan hem vroeg of hij niet moe werd van al die vragen? Hij vertelde mij dat hij dit met plezier deed. Beter zo dan andersom. Als ik vragen had mocht ik altijd bellen of langskomen. Ik heb toen twee keer gevraagd of hij dit meende en twee keer bevestigde hij dit. Nou, dat heeft hij geweten, hij moet ondertussen gek van mij geworden zijn.

Op een gegeven moment heb ik ergens in de handel een hele kleine blackface gekocht. Hij was klein en smal, maar mooi van kleur en tekening. Twee jaar later had ik (toevalstreffer) een pracht van een blackface man op stok en haalde er in Veenendaal 92 punten mee. Uiteraard werd dit de kampioen en tot op de dag van vandaag staat hij nog steeds op de NZC-website. Bij het openen van deze site zie je twee vogels, een blackface die van mij is en een wang bruin gekweekt door Koos de Bruin (toepasselijke naam). Toen ik deze vogels voor het eerst zag op een show in Veenendaal was ik meteen verkocht. Koos zag aan mij dat ik dit een bijzonder mooi vogeltje vond. Hij heeft mij dan ook in de beginjaren met raad en daad bijgestaan. Tot op de dag van vandaag heb ik nog nooit een wang bruin uit een andere stam ingeweekt. Dus kweek ik nog steeds met de lijn waar Koos ooit mee begonnen is. Wel koop ik ieder jaar een

Wangen, Wangen, Wangen en nog eens Wangen.

paar bruinen van andere kwekers. Soms zijn het bruinen voor de bruinkweek, maar meestal zijn het bruinen waar zij weinig aan hebben. Het waarom zal ik u uitleggen.

Even nog voor de mensen die niet weten hoe de wang bruin vererft. De wang vererft autosomaal dominant. Hij behoort een wit rugdek te hebben en een zo donker mogelijke buikkleur. Dus haal ik bij gerenommeerde bruinkwekers de vogels met een te licht rugdek eruit die toch een redelijke donkere buikkleur hebben. Dus vogels waar zij zelf aan twijfelen. Wel vraag ik vogels van formaat. De meeste kwekers die bij mij in het hok komen om wang bruinen aan te schaffen, maken vaak dezelfde fout. Ze kopen twee of drie wangen en daar blijf het dan bij. Als ik dan vraag of ze nog bruinen nodig hebben, dan is dit meestal niet nodig. Fout, fout, fout! De bruinen in de wangkweek zijn minstens zo belangrijk als de wang bruinen zelf. Vind maar eens een bruine met een te licht rugdek een goede oogstreep, een donkere buikkleur een fletse wang en flankkleur en een staarttekening die eigenlijk ook te flets is. Dan ook nog eens goed van formaat en model en mooie ronde ogen, want ook dit is een hoofdstuk apart. Na ongeveer twintig jaar wangen te hebben gekweekt met ongeveer vijftwintig koppels, ja, u leest het goed, allemaal dezelfde, heb ik nog steeds last van oogafwijkingen. Nee, niet bij mijzelf, maar bij mijn vogels. Het ene jaar wat meer dan het andere jaar, maar een stuk of tien heb ik er altijd wel bij die ik weg selecteer. Een eerste vereiste van een kweekkoppel is dan ook altijd een goede en frisse oogstand. Dan pas kijk ik verder. Soms wordt er aan mij gevraagd of ik het niet zat word om altijd maar dezelfde vogels te kweken. Dan vertel ik u dat ik nog nooit een perfecte wang hebt gekweekt. Oké, 93 punten is geen uitzondering, maar toch zie ik er altijd nog een minpuntje aan.

De laatste twee jaar ga ik toch een beetje overstag met het fenomeen combo's. De bedoeling hierbij is om een vogel te kweken met een oranje buik, oranjebruin tussen de oog- en snavelstreep en een helder wit rugdek. Hier heb je voor nodig een blackface bruin (moeilijk aan te komen), een zuivere oranjeborst (dank je wel Dirk Koppenol) en een paar wang bruinen. En dan maar men-gen. Ik heb er nog niet een gekweekt dus ik denk dat ik Martin Verkade nog maar eens bel of zal ik Bill Salomons eens bellen? Of weet u het soms hoe ik een oranjeborst blackface wang bruin kan kweken.....?

Ik hoop dat u voor wat betreft de wang bruine iets aan mijn adviezen zult hebben en ja..... zebra vinken blijven fascinerende vogels!

Fietstocht in mei

Het was een zonnige dag met iets teveel wind. Toch besloot ik om er met de fiets op uit te trekken, want ik had wat beweging nodig. Ik nam een rugtas mee met een verrekijker en een fototoestel. Wie weet zou ik onderweg een paar mooie vlinders tegenkomen om te fotograferen. Heerlijk weer was het, een lekker zonnetje en toch ook een verkoelend windje. Rustig trapte ik door de polder en gaf mijn ogen goed de kost. Ik zag de witte kwikstaart op het fietspad en even verderop zat een dikke pad. Veel bloemen waren er al in bloei, maar helaas liet geen vlinder zich zien. Toch genoot ik van het vrije buiten zijn. Waar de torenvalk aan het bidden was, iets wat ze nooit voor het eten vergeten. Ook de buizerd liet zich weer zien. Typisch, vroeger zag ik in deze omgeving heel vaak de torenvalk en zelden of nooit de buizerd. Maar nu komen geleidelijk aan de torenvalken weer terug. Wat te denken van de aalscholver. Ik weet nog dat ik als kind bij de Kralingseplas een aantal aalscholers had gezien die hun

vleugels in de zon lieten drogen. Wat was ik daar als stadsjongetje trots op, dat ik zulke zeldzame vogels gezien had! In deze tijd nemen de aalscholers steeds meer de plaats in van de blauwe reiger en is de aalscholver allang niet meer zeldzaam. Het bestand aan vogels wijzigt zich soms onverwacht gedurende een mensenleven. Onder het fietsen bedacht ik mij dat ik de laatste jaren van één tot driemaal per jaar een ijsvogel had gezien. Nou ja, een ijsvogel echt zien valt tegen, want in een flits zijn ze aan je voorbij gegaan en je herkent ze aan de oplichtende helder blauwe veren. Goed, ik heb hierbij ook weleens het geluk gehad dat de ijsvogel aan het bidden was boven een sloot, waardoor ik de vogel een wat langere tijd met de verrekijker kon bewonderen. Maar inmiddels nader ik een stoplicht in een vlakbij gelegen dorp dat net op rood was gesprongen. Ik sta daar netjes op het groene licht te wachten en ineens sta ik oog in oog met Aad van der Wiel, een parkieten-

en papegaaientweker. We raken met elkaar aan de praat en Aad, die net onkruid voor zijn vogels wilde gaan plukken zegt; "Als je weer eens in de buurt bent, dan moet je maar langs komen om naar mijn vogels te kijken". Ik zeg; "Nou, wat mij betreft doen we dat nu maar gelijk. Als het jou tenminste uitkomt?" "Nou laten we dat dan maar doen, dan ga ik later op de dag wel verder met plukken". Beiden op de fiets naar het huis van Aad. We gaan op het terras zitten en drinken een kopje koffie met een lekkere koek erbij. Aan het eind van zijn tuin staan de voliëres. "Zullen we dan maar naar de vogels gaan?" zegt Aad en hij staat op, waarna ik volg. Plotseling zie ik iets vanuit mijn ooghoek en stap terug om mijn fototoestel te halen. Ik zag een lutino rosé kaketoe en die had ik nog nooit eerder gezien. Bij lutino denkt men al gauw aan geel, maar de rosé kaketoe heeft geen geel. Als door een mutatie alle melanine is weggefallen, blijft er bij deze vogelsoort alleen de rode psittacine over en noemen we hem ook lutino.

handtamme rose kaketoe

lutino rose kaketoe

www.vogelvisie.nl

De website met informatie over 285 Nederlandse vogelsoorten uit 59 verschillende families. Overzichtelijk weergegeven en uitgebreid besproken op een afzonderlijke pagina per vogel.

Ook interessante sites te melden? Tip onze redactie! ven en uitgebreid besproken op een afzonderlijke pagina per vogel.

de andere kant op kijken

dan toenadering

(foto 1) We gaan naar binnen en Aad toont ons meerdere koppels rosé kakatoes. Stuk voor stuk rustige vogels die ook op de hand komen zitten. (foto 2) Van het gedrag van de rosé kaketoe kan je erg genieten. Ze tonen een bijzonder mooie en leuke begroeting naar elkaar en naar mij als toeschouwer, waarvan ik meerdere foto's heb kunnen maken. (foto 3-4 en 5) Zelf word ik hier ook blij van en ik bedenk, wanneer wij mensen elkaar zo voorzichtig zouden benaderen en daarna zo hoffelijk zouden begroeten, dat de wereld er heel wat beter uit zou zien. Geniet u ook maar eens van de foto's. Aad bezit niet alleen rosé kakatoes, want in de volgende volières krijg ik goudschouder parkieten en hooded parkieten te zien. Beiden zijn van het geslacht Psephodes en tonen veel gelijkenissen. Het is mooi dat

ik deze vogels naast elkaar kan vergelijken en de overeenkomsten en verschillen kan zien, want ook ik als keurmeester krijg deze vogels zelden onder ogen. (foto 6 en foto 7) Aad toont mij de broedblokken waarin een verwarmingselement is ingebouwd. Buiten de blokken kan hij eenvoudig de temperatuur die in de broedblokken heerst in de gaten houden en zo nodig bijstellen. U moet weten dat de goudschouder en de hooded parkiet in termietenheuvels broeden, die door de termieten op een constante temperatuur gehouden worden. Een paar stappen verder komen we bij de Browns rosella die ook door hem gekweekt wordt. Op de foto's 8 en 9 ziet u het bewijs. Al pratend lopen we verder een Aad opent een volièredeur. Wat ik daar zie beneemt mij de adem. Ik stamel: "Hoornparkieten". Deze vogels had

ik nog nooit eerder in levenden lijve gezien, maar hier zaten een paar koppels. Op foto 10 kunt u de hoornparkiet bewonderen. Hierna verlieten we de vogels en dronken nog een kopje koffie. Gezamenlijk fietsten we toen in de richting van mijn huis en onderweg sloeg Aad af om het gewenste groenvoer alsnog voor zijn vogels te verzamelen. Zo ziet u, het is altijd handig om een fototoestel bij je te hebben als je een stukje gaat fietsen. Ik heb dan wel geen vlinder kunnen fotograferen, maar ik heb wel een onverwachte ontmoeting gehad, waarbij ik mooie vogelplaatjes heb kunnen maken om bij dit verhaaltje te kunnen plaatsen.

door Jan Bouwmeester

Rond een recente rechtszaak

Het Dagblad van het Noorden heeft in twee artikelen aandacht besteed aan het smokkelen uit Frankrijk van wielewalen en roodkopklauwieren door een 50-jarige Emmenaar. Voor de rechtbank heeft hij toegegeven deze vogels uit het nest te hebben gehaald. Hij deed dat, aldus het Dagblad van het Noorden, samen met een 46-jarige vriend uit Rijssen. In de enorme volière van de Emmenaar trof de politie nog eens 150 vogels aan, die niet of niet goed waren geringd. Hij gebruikte te grote buitenlandse ringen, omdat naar zijn zeggen, de voorgeschreven ringmaten te klein waren. Op 27 november j.l. werd hij door de rechtbank veroordeeld tot een werkstraf en 3 maanden voorwaardelijke celstraf. De man uit Rijssen kreeg een werkstraf, twee weken voorwaardelijke celstraf en een verplichte reclassering. Op basis hiervan zijn beiden bij besluit van het hoofdbestuur van 28 december j.l. als lid van onze bond geschorst en zal het hoofdbestuur aan de Algemene Vergadering voorstellen om hen te royeren. Er spelen bij deze zaak echter nog twee

aspecten, die de aandacht verdienen. De bij de Emmenaar in beslag genomen vogels werden ondergebracht bij een opvangcentrum. Van de 153 in beslag genomen vogels gingen er zeker 120 dood. De rechter stelde dan ook dat de vogelhouder aangehouden had moeten worden als bewaarder, zodat hij hangende de rechtszaak zelf voor de vogels had kunnen zorgen. Het hoofdbestuur heeft ook in eerdere gevallen geconstateerd, dat het onderbrengen van vogels bij een vogelopvang, niet altijd even succesvol is. Het uitvangen van vogels, het elders onderbrengen in vaak niet ideale omstandigheden en een onvoldoende deskundige verzorging kan is vaak aanleiding tot ongewenste vogelsterfte. Vogelsterfte die kan worden voorkomen als gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheid om de "overtreder" aan te wijzen als verzorger. Het hoofdbestuur zal dit aspect aankaarten binnen C.O.M.-Nederland en voorstellen, hierover een gesprek aan te gaan met het openbaar ministerie. Deze zaak, maar ook andere, houden niet alleen de vogelliefhebbers bezig, maar zijn

bovendien koren op de molen van degenen, die onze liefhebberij toch al niet zien zitten. Zolang evenwel met deze praktijken (veel) geld is te verdienen, zal dit verschijnsel zich blijven voordoen. Het hoofdbestuur vindt dat daarom dat deze mensen geen lid kunnen zijn van onze bond. Als zich een misdrijf van deze soort heeft voorgedaan gonst het binnen vogelland van de geruchten, maar vaak heeft het hoofdbestuur, vanwege privacyredenen, geen concrete en verantwoorde bewijzen om tot maatregelen over te gaan. Ook dit aspect behoeft aandacht. Het hoofdbestuur zal daarom ook dit binnen C.O.M.Nederland aankaarten. Het hoofdbestuur is van mening, dat de rechter, elke keer moet overwegen om als bijkomende straf op te leggen om via C.O.M. Nederland de Nederlandse vogelbonden te informeren en te bepalen dat veroordeelde geen ringen meer kan bestellen. Vreemd is immers dat ook al is iemand als lid geroyeerd wegens knoeien met ringen, hij als niet lid ringen kan bestellen bij een van de aangewezen bonden.

man pagoda spreeuw

eieren pagodaspreeuw

Mijn kweek met de pagode spreeuw - Sturnus pagodarum

Na een aantal jaren met zaadeters te hebben gekweekt heb ik toch weer besloten om opnieuw spreeuwen te gaan houden. Een aantal jaren geleden heb ik ook verschillende koppels gehad en het bleef toch mijn interesse houden.

Vorig jaar augustus heb ik een koppel Europese spreeuwen aangeschaft en in september een jong koppel, nog niet geheel op kleur, gesekste pagode spreeuwen van broed 2008 bij een grote kweker in België. De vogels werden samen met de Europese spreeuwen in een buitenvolière gezet van 2 x 4 meter. Hierin zijn de spreeuwen lekker doorgeruid en hebben ze goed de ruimte. Er is een binnenhok aanwezig van 1 x 1 x 1 meter, maar de vogels gaan nooit naar binnen.

In oktober heb ik mijn volièrre een andere opstelling gegeven. Ik heb een aluminiumvolièrre en met een beetje puzzelen en wat nieuwe panelen wilde ik een andere opstelling maken. De volièrre is nu 3 x 3 meter en door het weghalen of plaatsen van panelen kunnen er nu drie vluchten van 1 x 3 meter van gemaakt worden, nu echter zonder binnenhok. Voor de kweek zijn dit naar mijn mening goede maten voor spreeuwen.

De pagode spreeuwen werden begin maart in hun vlucht gezet. De man was al aardig aan het

fluiten. De vogels zijn dan in prima conditie. Eind maart heb ik er een berkenblok in gehangen. De vogels hadden veel interesse in het blok, maar er werd niet echt een nest gebouwd. Het leek wel of ze een nest wilde maken, maar dat ze het blok niet goed genoeg vonden. Ik heb er een zeshoekig blok bij gehangen, zoals je die in de vogelspecialzaken regelmatig ziet. De afmetingen waren wat groter deze keer en de vogels hadden meteen veel interesse in het blok en er werd nu wel begonnen met de nestbouw. Eigenlijk had ik niet verwacht dat de vogels wat zouden doen, omdat ze net één jaar oud waren, maar blijktbaar is deze soort dan oud genoeg.

In de winter voer ik de vogels Orlux universeelvoer en Orlux vruchtenpaté. Tevens krijgen ze Nutribird Uni Completkorrels van Versela-Laga. De vogels eten deze zeer goed. In april mix ik door het universeelvoer insectenpaté, zodat het eiwitgehalte wat opgevoerd wordt. Tevens wen ik de vogels aan diepvriesproducten, zoals pinkies, wasmotten en krekels. Levende buffalow- en meelwormen worden ook gegeven.

Achteraf gezien is dit een beetje te veel van het goede geweest voor de man, aangezien de eerste eieren meteen door de man uit het nest werden

2 weken

gegooid. Hij was begin mei een beetje te goed in conditie. Ofschoon er al vier eieren verloren gegaan waren heb ik de man erbij gelaten. Na een week merkte ik dat de pop weer wat meer in het blok zat. Er bleken nu drie eieren in het blok te liggen. Dit werden er in totaal vier. De man liet de eieren verder met rust. Een paar dagen voor het uitkomen van de eieren werd de man weer erg onrustig en stoorde de pop regelmatig. Ik was al bang dat de eieren te lang alleen werden gelaten. Op vrijdag 22 mei vond ik bij thuiskomst van mijn werk twee jonge vogels op de grond van de volière. De jongen leefde nog. Ik heb ze in mijn hand gehouden en met de adem wat warm geblazen. Toen ze weer wat tot leven waren gekomen heb ik ze weer terug in het blok gelegd bij de overgebleven eieren. De man heb ik meteen uitgevangen en in een grote TT-kooi in de vlucht gehangen. Het beviel hem niet zo goed, maar hij had geen keus. Gelukkig ging de pop weer op het nest en begon ook meteen met voeren. Dat was een hele opluchting. Twee dagen later heb ik een nestcontrole uitgevoerd en vond vier jongen die er goed uitzagen. Naast het boven genoemde voer, werd er echter nu geen bruine meelwormen gegeven, maar witte meelwormen. De buffalowormen werden een dag voordat ze gevoerd werden in een apart bakje gedaan met Aves meelwormenvoer, waardoor ze voldoende voedingswaarde kregen. Tevens werd al het voer nog eens bepoederd met Calsicare 40+ van Witte Molen. De jongen groeiden prima en na zes dagen dacht ik ze te gaan ringen, maar toen ik ze beetpakte zag ik meteen dat ik te laat was. De

poten waren al te groot, waardoor ik helaas maar één jong kon ringen. Maar goed, beter ongeringde jongen dan geen jongen. Weer wat geleerd. De jongen groeiden verder voorspoedig en de pop deed prima haar best, terwijl de man alleen maar kon toekijken en ondertussen zijn liedje zong. Op 10 juni, dus een kleine drie weken na uitkomst, is het eerste jong uit het nest gekomen en een dag later gevolgd door de overige drie. De jongen zien er prima uit en zijn al redelijk behendig met vliegen.

Tijdens het voeren van de man ontsnapt deze uit de TT-kooi. Gelukkig hangt de TT-kooi in de kweekvlucht, maar wat zou de man gaan doen? Om de boel niet helemaal op te schrikken heb ik hem maar laten zitten en goed in de gaten gehouden. De pop houdt hem vanaf het begin ook goed in de gaten en houdt hem ver uit de buurt van de jongen. Ik heb het broedblok i.v.m. de naderende vakantie uit de volière gehaald. Ik vond dat de pop wel wat rust gebruiken kon. Op 3 juli heb ik de jongen apart gezet in een vlucht waarin ze goed uit kunnen ruien. Na een DNA-test blijken het drie mannen en één pop te zijn. Nu eind augustus zijn de vogels goed in de rui en komen al aardig op kleur.

Arie Boon

Fluitende man

43

Urnvormige noten van de *Eucalyptus catophylla*

Bloeiervorm van de noten van de *Eucalyptus catophylla*

Broedboom op midden van de foto – Zie nestholte bovenin

De roodkapparkiet of red-capped parkiet - *Purpureicephalus spurius*

Van 20-10-2008 tot 08-11-2009 heb ik samen met Herman Kremer, Australië kenner en auteur van verschillende boeken over parkieten en papegaaien, een rondreis gemaakt door West Australië.

Een unieke mogelijkheid, omdat Herman vele mooie vogelplekjes weet en in Australië verschillende kwekers kent. Hij had dan ook de hele reis zo voorbereid dat we van dag tot dag naar een logeeradres reden waar we een grote verscheidenheid aan (bijzondere) vogels konden verwachten. Ook stonden een paar bezoeken aan kwekers op het programma. Voor mij betekende dit dat ik mij gedurende de hele reis helemaal kon focussen op de vogels van West-Australië. In een aantal delen doe ik hierover verslag. In dit deel stel ik graag de roodkapparkiet aan u voor.

Het geslacht *Purpureicephalus* kent slechts één vertegenwoordiger, namelijk de roodkapparkiet, *Purpureicephalus spurius*. Deze soort wordt met name gekenmerkt door zijn vrij smalle voorhoofdschedel, de lange smalle snavel en de contrastrijke kleuren van zijn verenkleed. Door de gespecialiseerde aanpassing van de snavel is deze uitermate geschikt om de zaden uit de langwerpige urnvormige noten (in Australië gum nuts genoemd) van de *Eucalyptus calophylla* te halen.

roodkapparkiet - *Purpureicephalus spurius*

Formaat: 37 cm.

Ringmaat: 6 mm.

Geslachtsonderscheid: Beide geslachten zijn uiterlijk verschillend.

Man: Het voorhoofd, de schedel en de nek zijn donkerrood van kleur, de wangen geelgroen. De rug en de vleugels zijn fel

groen evenals de middelste bovenstaartveren. De buitenste staartveren zijn blauw met witte stippen. De stuit en de bovenstaartdekveren zijn geelgroen van kleur, de borst en de bovenbuik donker violet. De onderbuik en de onderstaartveren zijn donkerrood. De kenmerkende lange slanke snavel is witachtig grijs van kleur en de poten zijn grijsachtig.

Pop: De pop is in het algemeen minder briljant van kleur. De borst is meer grijsachtig blauw en de kroon varieert van rood via roodgevekt groen tot volledig groen. Een ander belangrijk geslachtsonderscheid treedt op in de vorm van de kop en de grootte van de snavel. De kop van de pop is vaak kleiner en veel meer rond dan die van de man. Daarnaast is de snavel van de pop vaak duidelijk kleiner. Wel dient opgemerkt te worden dat poppen aanzienlijk in kleur kunnen verschillen. Er zijn er die bijna net zo briljant van kleur zijn als mannen.

Jongen: Jonge vogels lijken op de pop. Ze hebben een groene kop en nek met een roodachtig bruine halsband. De borst is eveneens roodachtig bruin van kleur. Op de buik zijn de jongen fiets violetblauw. Jonge mannen krijgen hun volwassen verenkleed gewoonlijk op een leeftijd van twaalf tot vijftien maanden.

Herkomst en leefwijze

Het verspreidingsgebied van de roodkapparkiet is vrij beperkt. Het strekt zich uit over de zuidwesthoek van West-Australië, vanaf Perth in het noorden tot de zuidkust

bij Esperance. In dit gebied is hij grotendeels afhankelijk van één soort eucalyptus, *Eucalyptus calophylla*. Het zijn met name de zaden hiervan die een belangrijke voedselbron vormen. Zijn kenmerkende lange slanke snavel is uitermate geschikt om de zaden uit de langwerpige, urnvormige noten te halen.

Ontmoeting met de roodkapparkiet tijdens onze rondreis

Mijn eerste kennismaking met de roodkapparkiet of red-capped parkiet zoals hij door veel kwekers genoemd wordt, was al op de tweede dag op ons slaapadres in Gidgegannup. Gidgegannup ligt op geringe afstand van Perth en dus midden in het verspreidingsgebied van de roodkapparkiet. We zagen de vogels in de buurt van een *Eucalyptus calophylla*. Deze eucalyptussoort heeft urnvormige noten die door deze vogels zeer graag worden gegeten. Er wordt aangenomen dat hun lange, specifiek gevormde snavel, is aangepast om de zaden uit deze urnvormige noten te halen. Gedurende de reis zou de roodkapparkiet onze weg nog vele malen kruisen. De meest spectaculaire daarvan was op 23 oktober 2008 tijdens een bezoek aan een (mutatie)kweker.

Wat wij daar te zien kregen tarte elke verbeelding. We stonden zo maar oog in oog met lutino red-caps, naar ik weet de enigen op de hele wereld. Verder zagen we onder andere nog twenty eights in blauw, blauwgrijs, D-groen, DD-groen en grijs-groen. Ook bezat deze kweker verschil-

Roodkapparkiet man bij nest

lende ara's, waaronder de geelvleugel, groenvleugel en de blauwgele. Ook de "zwarte rosella", een vogel met een vrijwel zwart dek, had hij in zijn bezit. De "zwarte pop" heb ik helaas niet gezien, omdat deze ten tijde van ons bezoek zat te broeden. Terug naar de roodkapparkiet. In de derde week van ons verblijf in Australië, we logeerden toen in Stoneville, ontdekte Herman een nest van een paartje roodkapparkieten. Tijdens een wandeling in de nabijheid van ons logeeradres had hij foto's en filmbeelden kunnen vastleggen van het paartje roodkapparkieten bij hun nest. Omdat ik dit ook graag wilde vastleggen posteerde ik mij ook bij de betreffende boom. Het nest zat op een hoogte van ca. 40 meter en moest ik wel gebruik maken van een teelens. Ik moest lang wachten maar uiteindelijk, ik schat na anderhalf uur, had ook ik foto's van roodkapparkieten bij hun nest. Tjonge, wat zijn het schuwe vogels en wat zijn ze voorzichtig voordat ze naar hun jongen gaan. Het hele ritueel van komen aanvliegen, vervolgens op een tak gaan zitten wachten in een boom op ca. 15 meter afstand, opnieuw wachten, weer rondkijken en vervolgens steeds dichterbij het nest vliegen, duurt wel 45 minuten. Bij het minste onraad gaan de vogels op de wieden en herhaalt het hele tafereel zich opnieuw. Tot mijn frustratie gebeurde dit een paar keer toen ik stond te posten onder de broedboom. Zoals gezegd lukte het me uiteindelijk om een aantal prachtige foto's van de vogels te maken.

Het houden van roodkapparkieten in avicultuur

Huisvesting
Roodkapparkieten kunnen gehuisvest worden in buitenvolières met een lengte van 4 à 5 m en een breedte van ± 1 m. Een

goede afmeting voor een tochtvrij, droog en vorstvrij nachtverblijf is 1 m lang, 1 m breed en 2 m hoog. Gezien hun agressiviteit in het broedseizoen is het noodzakelijk dat de vogels paarsgewijs in aparte rennen gehouden worden. Door hun enorme knaaglust moeten de buitenvolière en de ren van het nachtverblijf gemaakt zijn van metaal, bijvoorbeeld aluminium. Het verdient aanbeveling een portaal of sluis aan te brengen. Deze zorgt ervoor dat de vogels in een onbewaakt moment niet kunnen ontsnappen. Als volièregaas kan gekozen worden voor een afmeting van 19,0 x 19,0 x 1,45 mm. Indien sprake is van meerdere buitenvolières dienen deze onderling van elkaar gescheiden te zijn door dubbelgaas tenzij er ondoorzichtige tussenwanden tussen de volières geplaatst zijn die onderling contact onmogelijk maken. Op deze wijze wordt voorkomen dat de vogels elkaar door het gaas kunnen verwonden. De vliegopening die toegang geeft tot het nachtverblijf dient een afmeting te hebben van ongeveer 20 cm. Zorg ervoor dat deze opening af te sluiten is d.m.v. een schuifluikje. Het is het gemakkelijkst als dit te bedienen is aan de voorzijde van de volièrre. Het is verstandig om de buitenvolières voor de helft te overdekken, met bijvoorbeeld golfplaten. De vogels kunnen op deze manier altijd een droge plaats vinden. Het biedt u tevens de mogelijkheid om er broedblokken op te hangen. Het niet-beschutte deel van de buitenvolière geeft de vogels de mogelijkheid om bij regenval een douche te nemen. De vloer van de volièrre kan het beste gemaakt worden van beton of cementtegels. Hierover kan eventueel zand, schelpen of een andere bodembedekking gestrooid worden.

Kweek

Als nestgelegenheid kan een nestblok verstrekt worden met een afmeting van 70

cm hoog, een bodemoppervlak van 20 x 20 cm en een invlieggat van 7 cm doorsnee. Het is verstandig meerdere nestblokken te verstrekken zodat de vogels zelf hun keuze kunnen maken. Om hen te helpen bij het in- en uitgaan van het blok is het aan te raden de binnenzijde onder het invlieggat te voorzien van een strookje gaas of krammen. Een inspectieluikje, ongeveer 10 cm boven het bodemoppervlak, vergemakkelijkt de nestcontroles. Als nestmateriaal dient een mengsel van potgrond en houtspaanders in het blok te worden aangebracht. Ook kunnen stukken vermolmd hout gegeven worden. Deze worden dan door de vogels stuk geknaagd waardoor een prima bodembedekking in het nestblok ontstaat. Belangrijk bij roodkapparkieten is dat de volièrre op een rustige plaats staat. Door hun nerveuze aard zijn ze zeer gevoelig voor verstoringen. De nestblokken kunnen begin maart in de volièrre worden opgehangen. Hoewel ze vaak al na één jaar broedrijp zijn, worden de beste broedresultaten verkregen met broedstellen die twee jaar of ouder zijn. De pop legt vier tot zeven eieren die om de dag worden gelegd. De man laat het broeden aan de pop over. Hij komt dan wel regelmatig in of voor het blok om haar te voeren. Het eerste jong wordt na 20 – 21 dagen geboren. In de eerste week worden ze alleen door de pop gevoerd, daarna helpt ook de man. De vogels zijn zeer gevoelig voor nestcontroles. Indien dit noodzakelijk is dient het zeer voorzichtig te gebeuren en alleen dan wanneer beide vogels van het nest af zijn. Belangrijk, zo niet noodzakelijk, is het verstrekken van (veel) fruit en groenten. Vooral als er jongen zijn kan het aanbieden van zoete appels meehelpen de jongen succesvol groot te brengen. Na zeven dagen worden de eerste veerstoppels zichtbaar. Ze moeten op een leeftijd van

Roodkapparkiet pop voert jong op nest

Man en pop roodkapparkiet bij nestholte

ca. 8 dagen worden geringd. Na ongeveer tien dagen zijn de staart- en vleugelpennen zichtbaar. Na drie weken zitten ze voor ongeveer 75% in de veren en na 30 dagen volledig. Het duurt dan niet lang meer alvorens ze uitvliegen. Het eerste jong doet dit veelal na ongeveer 35 dagen. Twee tot drie weken later zijn ze zelfstandig en kunnen ze bij de ouders worden weggehaald.

Voeding

Als basisvoeding kan aan roodkapparkieten een goede zaadmengeling voor grote parkieten gegeven worden. Om tot een volwaardige voeding te komen kan aan het zaadmengsel een krachtvoermengsel van geweeft kiemzaad en eivoer/universeelvoer (1:1) toegevoegd worden. De verhouding tussen het zaad en het krachtvoermengsel moet ongeveer één op één zijn. Zolang er geen opgroeiende jongen zijn kan hier twee keer per week, ondanks dat de vogels er ook vrij over moeten kunnen beschikken, scherpe maagkiesel en oesterschelpengrit aan toegevoegd worden (een afgestreken theelepel per twee vogels). Verder dienen dagelijks afwisselend veel vruchten en groenten te worden verstrekt. In de periode dat de vogels jongen hebben is het belangrijk dat ze de beschikking hebben over dierlijke eiwitten. Het eiwitpercentage van het krachtvoer moet dan ongeveer op 20% liggen. Omdat de meeste commerciële eivoeders dit eiwitgehalte niet halen is het verstandig dit aan te vullen. Eén van de mogelijkheden hiervoor is een eetlepel volle melkpoeder te mengen met een kilo eivoer. Naast bovenstaande voeding is het noodzakelijk dat de vogels dagelijks de beschikking hebben over vers en fris bad- en drinkwater en mogen

ook vogelmineralen (grit), maagkiesel en sepia(schelpen) niet ontbreken. Bij roodkapparkieten is het verstrekken van (veel) fruit en groenten belangrijk, zo is uit ervaring met deze vogels gebleken. Vooral als er jongen zijn kan het verstrekken van fruit, bijvoorbeeld in de vorm van zoete appels, meehelpen de jongen succesvol groot te brengen.

Bijzonderheden

Roodkapparkieten zijn nerveus en agressief van aard. Ze kunnen dan ook beslist niet met andere vogels in één volière gehouden worden. Een vreemd verschijnsel bij deze parkiet is dat ze zonder aanwijsbare oorzaak zomaar dood in de volière kunnen worden aangetroffen. Ze

worden door sommige kwekers dan ook wel als zeer stressgevoelig bestempeld. Niet onbelangrijk om te weten is dat het echte slopers zijn. Een volière van hout is over het algemeen geen lang leven beschoren. Om aan hun knaaglust tegemoet te komen is het noodzakelijk dat er steeds verse takken (bijvoorbeeld wilgen- en fruitboomtakken) in de volière aanwezig zijn. De lutino mutatie vererft geslachtsgebonden recessief.

A. van Kooten

Literatuur: Papegaaien en parkieten –
Adri van Kooten

Bron: Herman Kremer

Website: www.vogelproblemen.nl

Lutino roodkapparkiet.

Door Ger Essenberg

De vink die we als eerste dit jaar op onze fraaie kalender zien staan, is hier in Nederland vrij algemeen en is dan ook voor de meeste mensen een welbekende vogel, die zich in elke biotoop thuis voelt. Het broedgebied strekt zich uit van Europa tot in Siberië, Azië en Noord-Afrika. Opmerkelijk is de zang, die van streek tot streek verschilt. De sterk op de roep van een koolmees gelijkende alarmkreet varieert echter niet. Vinken zijn meestal trekvogels; de poppen trekken verder weg naar zuidelijker gelegen gebieden dan de mannen, waarvan vooral de overjarige vaak in hun broedgebied overwinteren.

Vinken kunnen op verschillende manieren worden gehuisvest, zowel in ruime kooien, grote natuurbegroeide buitenvolières als in speciale fokverblijven. Voor de fok verkiezen we bij voorkeur een overdekt verblijf van 2 m diep, 1 tot 2 m breed en 2 m hoog, waarin we koppelsgewijs fokken. Omdat vinken territoriumvogels zijn kunnen zich in de broedtijd nogal agressief gedragen tegenover hun soortgenoten. Wanneer de man een broedende pop lastig valt, kan hij uit het fokverblijf verwijderd worden. Bij het fokken in een ruime, begroeide volière heb je daar veel minder last van, vooral als de man ook nog zijn aandacht kan vestigen op de andere in dezelfde aanwezige ruimte bevindende poppen. Vinken zijn behoorlijk winterhard en kunnen best in een niet overdekte buitenvolière overwinteren, wanneer ze als beschutting over wat dichte struiken kunnen beschikken. Tegenover andere vogels dan hun soortgenoten zijn de meeste vinken zelfs in de broedtijd redelijk verdraagzaam.

De mannen bezitten buiten de broedtijd een zogenaamd winterkleed, wat iets valer van kleur is dan het zomerkleed en naar gelang het seizoen langzaam verandert. De snavel is 's winters vleeskleurig en zodra de man broedrijp begint te worden, zal deze gaan verkleuren tot helder lichtblauw. Ook laat hij dan meer en meer zijn zang horen. Een vinkman waarvan de snavel niet duidelijk blauw gekleurd is, is dus nog niet broedrijp en zal daardoor de eieren niet kunnen bevruchten. Onder invloed van het lengen van de dagen komen de vogels omstreeks maart vanzelf in de juiste conditie. Vinken brengen meestal maar 2 nestjes van 3 tot 5 jongen groot. Een goed koppel kan wel tot zowat 9 jaar voor de fok worden ingezet. De fokmannen worden vooral uitgeselecteerd naar zang, formaat en kleur. De poppen selecteren we vooral op gezondheid, makheid en broedcapaciteiten.

Wanneer de koppels in de fokverblijven worden gelaten, zorgen we direct voor de nestgelegenheden en wordt gestart met het verstrekken van levend voedsel naast het zaadmenu. Vinken kunnen soms al erg vroeg in het voorjaar met broeden beginnen, vaak al voordat er enig groen blad aan de bomen verschijnt. De overjarige mannen zingen meestal half februari al voluit, de jonge mannen moeten eerst nog wat oefenen en nemen de zang over van de oudere geoefende zangers.

Als de poppen broedrijp worden, laten ze zacht sjirpende geluidjes horen en vliegen met iets afhangende, trillende vleugels achter de man aan, waarbij ze haast onophoudelijk de paarhouding aannemen met iets opgerichte staart. De mannen beginnen dan hun prachtige zomerkleed te tonen en wordt de zang wordt steeds feller uitgedragen. Verder worden ze erg agressief tegenover elke mannelijke soortgenoot die in de buurt durft te komen en ook laten ze hun territoriumroep horen.

Als nestgelegenheden volstaan de bekende tralienestkastjes voor kanaries waar wat takjes omheen gebonden worden voor extra beschutting. Meestal wordt gekozen voor een hoogte van ongeveer

foto: Peter van den Hooven

1,5 m om te nestelen. Hang de nestbakjes wel zodanig op dat ze beschermd zijn tegen felle zon en regeninslag. Als nestmateriaal gebruiken we de lichter gekleurde nestmaterialen, maar ook gedroogd mos, kokosvezel en spinrag. De binnenzijde van het nest wordt bij voorkeur afgewerkt met sharpie. Wanneer de pop begint aan het bouwen van een nest, krijgt de man steeds meer interesse voor haar en gaat hij haar volgen door de kooi om tijdig te kunnen paren. Soms zal de man zijn pop achtervolgen wat een onderdeel van het paringsritueel is en na zo'n achtervolging vinden meestal enkele paringen achtereen plaats. Meestal zijn na zo'n dergelijke paring ook alle eieren wel bevrucht. Een compleet legsel bevat gewoonlijk 3 - 5 eieren, die na 13 dagen, uitkomen. De eieren zijn vuilwit van kleur en bedekt met allerlei bruine spatzen en stippen.

De eerste 10 levensdagen worden de jongen bijna uitsluitend met allerlei insecten gevoed, en dan hoofdzak door de pop. Toch zijn er vaak mannen, die vanaf het moment van uitkomen de jongen al meevoeren. Vaak horen we dan alleen zijn opgewonden territoriumroep en veel minder zijn zang, als wil hij de aandacht van de buitenwereld niet richten op de omgeving van het nest met de jongen.

Als hoofdvoedsel wordt er tijdens de fok aan de oudervogels een uitgebreid zaadmengsel verstrekt en ook het nodige vogelgrit, met daarnaast natuurlijk dagelijks schoon drink- en badwater. Voor het grootbrengen van de jongen en het in topconditie brengen van de oudervogels geven we een mengsel van 50 % levende buffalowormen en 50 % levende pinky's. Ook een behoorlijke hoeveelheid groene bladluizen, die verzameld kunnen worden vanaf de brandnetel. Meelwormen zijn vanwege de onverteerbare chitinehuid minder geschikt. Er wordt niet gevoerd vanuit de krop, maar vanuit de snavel. Bij het voeren van de jongen vliegen de vinkenouders dan ook af en aan met voedsel in de snavel, terwijl de jongen nooit met volle kroppen in het nest liggen. De jongen moeten op een leeftijd van ± 6 dagen worden geringd met een ring van 2,7 mm. Als ze 12 dagen oud zijn, verlaten de jongen het nest. Ze kunnen dan amper vliegen en hebben nog haast geen staart. Meestal zitten ze in een niet in het oog springend hoekje van de kooi, in afwachting van hun voedselaanbod door de ouders. Alleen hun bedelroep, welke erg lijkt op het getijl van een jonge mus, verradt hun aanwezigheid.

Heel vaak heeft de vinkpop enkele dagen na het uitvliegen van de eerste jongen weer een vol legsel eieren gelegd in het oude nest, wat door beide ouders keurig proper is gehouden tijdens de eerste ronde. Doorgaans gaat de pop nu opnieuw broeden en brengt de man verder in zijn eentje de jongen groot, die 2 tot 3 weken na het uitvliegen zelfstandig zijn.